

Hørings svar på NVEs forslag om ny prisregulering for fjernvarme

Norsk Bioenergiforening (Nobio) ønsker å gi sine innspill til NVEs forslag om ny prisregulering for fjernvarme. Fjernvarme spiller en viktig rolle i Norges energisystem ved å avlaste strømmettet, redusere behovet for elektrisk oppvarming og utnytte lokale energikilder som spillvarme og bioenergi. Fjernvarme bidrar også til å redusere klimagassutslipp, øke forsyningssikkerheten og sikre en mer effektiv energibruk i samfunnet.

Bioenergi, som er en fornybar ressurs, leverer stabil energi i form av varme, spesielt i perioder med høy etterspørsel etter energi. Ved å utnytte lokale ressurser som trevirke, biogass og avfallsvarme, bidrar bioenergi og fjernvarme til å redusere presset på strømmettet. Samtidig har fjernvarme potensial til å bidra til et lavutslippssamfunn, samtidig som det gir økt fleksibilitet i energisystemet. Rammevilkårene for fjernvarme må derfor stimulere til videre utvikling og vekst.

Norsk Bioenergiforening (Nobio) representerer den norske bioenergiindustrien og jobber for økt bruk og lønnsom produksjon av bærekraftig bioenergi i Norge. Våre medlemmer opererer i hele verdikjeden, fra produksjon av biobrensler til leveranse av ferdige produkter som varme, biogass, biokull og biodrivstoff.

Vi tolker hensikten til NVE med endring som svært god – å skape forbrukerbeskyttelse når strømprisen blir urimelig høy og sikre lønnsomhet i fjernvarmebransjen. Dilemmaet i slike saker blir at komplekse utfordringer ikke alltid er enkle å løse. Vi frykter at summen av faktorer i ny prisregulering vil gi ensidig økning i risiko for varmeleverandøren (investor) på en slik måte at det kan hemme utvikling og nyetablering av mindre biovarmeanlegg (ferdig varme, nærvarme).

Markedsstyrte strømpriser og fjernvarmeprisens kompleksitet

Den nåværende prisreguleringen for fjernvarme har vært markedsbasert siden 1986, men den er nå utdatert og reflekterer ikke dagens energimarked og dets utfordringer. Vi er positive til at det foreslås endringer, men det er avgjørende at disse endringene både stimulerer til videre vekst for fjernvarmesektoren og gir trygghet for både kunder og leverandører.

Strømprisene, som ofte fungerer som referanse for fjernvarmekunder, er sterkt markedsstyrte og svinger betydelig. En forenklet regulering av fjernvarmeprisen uten å ta hensyn til denne prisvolatiliteten kan føre til utilsiktede konsekvenser. For eksempel kan det svekke fjernvarmens konkurransevne og redusere utnyttelsen av lokale varmeressurser som bioenergi og spillvarme. Dette vil kunne føre til mindre avlastning av strømmettet, noe som er et viktig bidrag fra fjernvarmen i et stadig mer elektrifisert samfunn.

For å sikre en balansert utvikling, må prisreguleringen være fleksibel nok til å tilpasse seg markedssvingninger, samtidig som den gir forutsigbare rammer som stimulerer til investeringer og vekst.

Fjernvarmens tilpasninger og utfordringer

1. Kunder med leverandørdekning av byggekostnader

Det finnes situasjoner der fjernvarmeselskapene har dekket byggekostnadene for tilknytning fordi kundene ikke har hatt tilstrekkelig kapital til å dekke anleggsbidraget. Det er viktig at prisreguleringen tar hensyn til slike tilfeller og sikrer at leverandørene får tilstrekkelig avkastning på sine investeringer, samtidig som kundene ikke blir urimelig belastet. Dette har mange plasser vært insentivet til å fjernvarme har vært bygd ut på mange mindre anlegg. Og kunden har vært svært fornøyd med å betale ned sin tilknytning gjennom delbetaling på varmeprisen.

2. Effektprising

Effektprising er et sentralt tema, spesielt med økende elektrifisering og behovet for å håndtere effekttopper i energisystemet. Fjernvarme bidrar til å redusere slike toppeffekter, og prisreguleringen bør gi incentiver til effektprising som fremmer både energieffektivitet og stabilitet i energisystemet. Akkurat som i strømmettet vil store effekt svinginger medføre at det må installeres kostbareffekt, som vil være fordyrende for kunder med jevner effektuttak. Prisregulering bør som et minimum gjenspeile at det er samsvar mellom effekt og årsforbruk.

3. Energieffektivisering

Energieffektivisering er til samfunnets beste, å bruke mindre og kaste mindre - gjelder for alt. Fjernvarme og bioenergi spiller en viktig rolle i energieffektivisering, blant annet gjennom utnyttelse av lav kvalitets energi, varme som inkludert rest-spillvarme. Prisreguleringen må støtte energieffektiviserings tiltak samtidig som det sikres at leverandørene har en bærekraftig økonomi.

4. Fastprisavtaler – maks pris

Vi støtter NVEs forslag om å åpne for fastprisavtaler. Slike avtaler kan gi både kunder og leverandører forutsigbarhet i perioder med volatile energipriser. Det er imidlertid viktig å opprettholde fleksibilitet, slik at både fastpris og andre avtaleformer kan tilpasses ulike kundebehov. Dagens forslag har ikke åpnet for at det er mulig å sette et absolutt tak på prisen. Det ville for mange kunder vært tryggere å legge «gulvet» litt høyere, mot å aldri gå over «taket»

5. DeltaT

Innenfor varmeløsing er utnyttelse av distribuert energi viktig for økonomien til leverandøren. DeltaT, som refererer til temperaturforskjellen mellom tur- og retur vann i fjernvarmesystemet, er avgjørende for effektiv drift. Prisreguleringen bør tilrettelegge for incentiver som fremmer optimal DeltaT for å redusere energitap og sikre lønnsom drift. Mange selskaper har i dag ordninger der dårlig deltaT påvirker prisen. Dette skaper gode incentiver for god energiutnyttelse og effektivisering.

6. Gamle avtaler

Mange fjernvarmeavtaler ble inngått med andre rammebetingelser enn dagens. Det er få eller ingen som har kunne forutse de siste års store endringer og utfordringer. Vi finne ingenting i høring ny prisregulering skal ha gjelde gamle avtaler også. Dette vil kunne medføre at anleggs om i dag har fungert gjennom gjensidig ønske ikke lenger er levedyktig, Det er viktig at prisreguleringen tar hensyn til slike avtaler og tilrettelegger for en fleksibel overgang til nye rammebetingelser uten å skape unødvendig risiko.

7. Spisslast

Spisslast refererer til kunder som kun bruker fjernvarme i perioder med høy energietterspørsel. Dette skiller seg fra grunnlastkunder, som har jevn og stabil bruk av fjernvarme. Prising av spisslastkunder er foreslått til å bli en privatrettslig avtale mellom kunde og leverandør. For å reflektere de ekstra kostnadene som oppstår for fjernvarmeselskapene, ettersom de må dimensjonere anleggene for å håndtere effekttopper. Grensegang mellom grunnlast og spisslast bør i så måte defineres tydelig. Jevnere forbruk og bedre ressursutnyttelse er det viktig at prisreguleringen skaper incentiver for både grunnlast- og spisslastkunder.

8. Avtalefrihet

Målet til NVE er tydelig formidlet i høringsnotat at skal beskytte kunder mot ekstrempriis situasjoner. Det er derfor også viktig å åpne for avtalefrihet i ny prisregulering, spesielt dersom alle selskaper skal inkluderes i prisreguleringen. Ved en utvidelse av prisreguleringen til å gjelde små og mellomstore kunder uten konsesjon eller tilknytningsplikt kan føre til mange utilsiktede konsekvenser. Avtalefrihet vil gi både leverandører og kunder større fleksibilitet, og legge til rette for konkurranse og innovasjon i fjernvarmemarkedet. For mange kunder vil beskyttelse mot ekstrempriis, tilsvarende «fastprisavtale» på strøm være en gunstig løsning.

Fastledd uten klare markedsparametere

I høringsnotatet foreslås det et fastledd i fjernvarmeprisen på 50 øre, men uten klare retningslinjer for hvordan dette skal reguleres. Dette kan skape utfordringer. Nivået på fastleddet er også betydelig under det som har vært funnet som investering i alternativ løsning som er oppgitt til å være varmepumpe. Basert på erfaringer fra nettleie i kraftmarkedet, kan fastledd som ikke er knyttet til markedssvingninger føre til økonomiske utfordringer for både kunder og leverandører. For fjernvarme er det viktig at fastleddet reflekterer faktiske kostnader og gir rom for langsiktig lønnsomhet og rimelige priser for kundene. Det er også tidspunkt der installert effekt på varmepumpe vil være mindre enn nødvendig maks effekt, som vil utløse investering i spiss eller reserveløsning for å hensyn ta maks behov.

Markedsmakt i fjernvarmesektoren

Påstanden om at “fjernvarmekundene kan utsettes for markedsmakt fra fjernvarmeselskapene” speiler bekymringer som også finnes i andre sektorer med begrenset konkurranse eller naturlige monopoler. Fjernvarme leveres ofte innenfor et konsesjonsområde med få alternativer for kundene, noe som kan gi leverandørene markedsmakt. Myndighetene ønsker å regulere for å beskytte kundene mot urimelige priser.

Dette er imidlertid ikke unikt for fjernvarme. Myndighetene regulerer flere sektorer, som strøm, vann, transport og telekommunikasjon, for å beskytte forbrukerne. Fjernvarme er en del av et større energimarked, og det er viktig at reguleringene balanserer behovet for forbrukerbeskyttelse med nødvendig fleksibilitet for å stimulere vekst og innovasjon i bransjen.

Strømstøtte

Dagens strømstøtteordning for privatkunder beskytter mot svært høye strømpriser, men gir samtidig strøm en konkurransefordel over fjernvarme. Dersom strømstøtten videreføres, bør det vurderes om den også skal innarbeides i NVEs nye prismatrise for fjernvarme. En mulighet kan være å se på en tariffmodell som tar hensyn til strømstøtteordningen, slik at fjernvarmekundene ikke stilles i en konkurransemessig ulempe sammenlignet med strømkundene. Dette kan bidra til mer rettfærdige rammevilkår og sikre at fjernvarmens fordeler, som nettavlastning og utnyttelse av lokale energikilder, fortsatt blir konkurransedyktige.

Anbefaling

Vi anbefaler at arbeidet med prisreguleringen vurderes å innføre et tydeligere pristak og et absolutt prisgulv. Dette vil sikre mer forutsigbarhet for både kunder og leverandører, i stedet for kun å ha rabatter over og under prisspenn, slik høringsnotatet foreslår. Videre mener vi at det nye forslaget i første omgang kun bør omfatte de aktørene som allerede er under dagens prisregulering. Å utvide reguleringen til små og mellomstore anlegg uten tilknytningsplikt kan få store utilsiktede konsekvenser. Det er nødvendig å gjennomføre en grundig analyse av hvordan endringer kan påvirke nettavlastning fra mindre anlegg, som kan ha stor lokal betydning selv om de virker ubetydelige i nasjonal sammenheng.

Forslaget om et fastledd på 50 øre bør komme utenom separat fastledd som dekker energimåling, fakturering og administrasjon tilsvarende som nettselskap har.

Husk – «Rett energi til rett formål» – varmeenergi er den rette energien til oppvarming.

Med vennlig hilsen

Henriette Vivestad
Daglig leder
Norsk Bioenergiforening

Katharina Månun
Styreleder
Norsk Bioenergiforening